

ร่างพระราชบัญญัติยกเว้นความผิดให้แก่บุคคลที่ได้รับความเสียหาย
หรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐด้านป่าไม้
และที่ดิน พ.ศ. .... (นายชูการ์โน มะทา กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
ประธานวินิจฉัยว่าไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

มาตรา ๔ บรรดาการกระทำความผิดทั้งหลายทั้งสิ้นของบุคคลตามมาตรา ๓ ดังต่อไปนี้
คือความผิดที่จะได้รับการยกเว้นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๑) ความผิดตามมาตรา ๙ (๑) (๒) หรือ (๓) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๑๐๘
มาตรา ๑๐๘ ทวิ หรือมาตรา ๑๐๘ ตริ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๕

(๒) ความผิดตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔
หรือมาตรา ๗๒ ตริ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๖)
พ.ศ. ๒๕๒๒

(๓) ความผิดตามมาตรา ๑๖ (๑) (๒) (๓) หรือ (๘) หรือมาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖
หรือมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

(๔) ความผิดตามมาตรา ๑๙ (๑) หรือ (๒) หรือมาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติ
อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

(๕) ความผิดตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๘ ยกเว้นกรณีทำไม้

(๖) ความผิดตามมาตรา ๓๘ มาตรา ๔๒ (๓) หรือมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติสงวน
และคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

(๗) ความผิดตามมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๕ (๒) หรือ (๕) มาตรา ๖๗ (๒) มาตรา ๙๖
มาตรา ๙๙ มาตรา ๑๐๐ หรือมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

(๘) ความผิดตามมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการพิจารณายกเว้นความผิด
ประจำจังหวัด” ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ เป็นประธาน นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดแห่งท้องที่
เป็นรองประธาน อัยการจังหวัดแห่งท้องที่ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดแห่งท้องที่ ผู้อำนวยการสำนักงาน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแห่งท้องที่ ผู้บัญชาการเรือนจำแห่งท้องที่ ผู้อำนวยการสำนักงาน
คุมประพฤติจังหวัดแห่งท้องที่ ตัวแทนองค์กรภาคประชาชน หรือองค์กรภาคประชาสังคม หรือองค์กรพัฒนา
เอกชนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแก้ไขปัญหาด้านสิทธิในที่ดินไม่น้อยกว่าสิบปี จำนวนไม่เกินสามคน
เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักงานยุติธรรมจังหวัดหรือยุติธรรมจังหวัดแห่งท้องที่ จำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ
และเลขานุการ มีหน้าที่พิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติของบุคคลที่ได้รับการยกเว้นความผิด และส่งรายชื่อต่อศาล
หรืออัยการหรือตำรวจภูธรจังหวัดแห่งท้องที่ เพื่อศาลหรืออัยการหรือตำรวจภูธรจังหวัดแห่งท้องที่ดำเนินการ
ตามมาตรา ๘ แล้วแต่กรณี ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ได้รับรายชื่อจากสำนักงานยุติธรรมจังหวัด

ในกรณีที่คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเวลาดังกล่าว
ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด เป็นผู้มีอำนาจขยายเวลาได้ตามที่เห็นสมควร

ในกรณีผู้ได้รับการยกเว้นความผิดมีคุณสมบัติตามมาตรา ๓ (๑) ให้คณะกรรมการพิจารณายกเว้นความผิดประจำจังหวัด ส่งรายชื่อต่อคณะกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด) ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อพิสูจน์สิทธิและจัดการในเรื่องที่ดินของรัฐให้กับบุคคลดังกล่าว

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด” ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ตัวแทนองค์กรภาคประชาชน หรือองค์กรภาคประชาสังคมหรือองค์กรพัฒนาเอกชน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแก้ไขปัญหาด้านสิทธิในที่ดินไม่น้อยกว่าสิบปี จำนวนไม่เกินสามคน เป็นกรรมการ และอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณายกเว้นความผิดประจำจังหวัด รวมทั้ง กรณีการยื่นคำขอยกเว้นความผิดเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๗ บุคคลใดมีความประสงค์ขอยกเว้นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการพิจารณายกเว้นความผิดประจำจังหวัด ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดในเขตท้องที่ที่มูลคดีเกิดขึ้น หรือยื่นคำขอผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ โดยให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัด มีหน้าที่รวบรวม ตรวจสอบกลับกรองบุคคลที่ได้ยื่นคำขอ และส่งรายชื่อต่อคณะกรรมการพิจารณายกเว้นความผิดประจำจังหวัดให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่บุคคลใดไม่สามารถดำเนินการยื่นคำขอยกเว้นความผิดต่อคณะกรรมการพิจารณายกเว้นความผิดประจำจังหวัด ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำขอยกเว้นความผิดต่อสำนักงานยุติธรรมจังหวัดในเขตท้องที่ที่มูลคดีเกิดขึ้น โดยให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัด มีหน้าที่รวบรวม ตรวจสอบกลับกรองบุคคลที่ได้ยื่นคำขอยกเว้นความผิด และส่งรายชื่อต่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป

ให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดแห่งท้องที่ เรือนจำแห่งท้องที่ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดแห่งท้องที่ ดำเนินการรวบรวม ตรวจสอบกลับกรองบุคคลที่พ้นโทษไปแล้วหรือถูกคุมขังหรือถูกคุมประพฤติเสนอรายชื่อต่อคณะกรรมการพิจารณายกเว้นความผิดประจำจังหวัด ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๘ ในกรณีที่บุคคลได้รับการยกเว้นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) คดีที่อยู่ในระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ให้พนักงานสอบสวนยุติการสอบสวน และมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง

(๒) คดีที่ยังไม่ได้ยื่นฟ้องต่อศาลให้พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี

(๓) คดีที่ถูกพนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว ให้พนักงานอัยการร้องต่อศาลขอถอนฟ้อง และให้ศาลมีคำสั่งอนุญาต และให้พนักงานคุมประพฤติร้องขอต่อศาลยกเลิกคำสั่งสืบเสาะและพินิจของศาลชั้นต้น หรืออุทธรณ์

(๔) คดีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ไม่ว่าจะจำเลยร้องขอหรือศาลเห็นเองให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

(๕) คดีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษบุคคลใดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ถ้าบุคคลผู้นั้นอยู่ระหว่างการรับโทษให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง และปล่อยตัวบุคคลผู้นั้นในโอกาสแรกหรือบุคคลผู้นั้นพ้นโทษไปแล้วก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับก็ให้ถือว่าบุคคลผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น

(๖) คดีที่อยู่ระหว่างการคุมประพฤติหรือการพักการลงโทษอันเนื่องมาจากการกระทำ ความผิดตามมาตรา ๓ ประกอบมาตรา ๔ อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ผู้นั้นพ้นจากการคุมประพฤติหรือพ้นจากการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษ โดยให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคุมประพฤติที่จะเสนอต่อศาลหรือคณะกรรมการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษเพื่อเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวแล้วแต่กรณี

(๗) คดีที่ผู้ได้รับยกเว้นความผิดถูกลงโทษหรือถูกฟ้องความผิดฐานอื่นซึ่งไม่ได้รับยกเว้นความผิดรวมอยู่ในคดีเดียวกันกับความผิดที่ได้รับยกเว้นความผิดด้วย ให้อัยการถอนฟ้องเฉพาะความผิดที่ได้รับยกเว้นความผิดหรือให้ศาลสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะความผิดที่ได้รับยกเว้นความผิด แล้วแต่กรณี

มาตรา ๙ การยกเว้นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่บุคคลที่ได้รับการยกเว้นความผิดในอันที่จะเรียกร้องสิทธิ หรือประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ไม่หมายความรวมถึงสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้นั้นจะพึงได้รับอันเนื่องมาจากการกระทำของบุคคลที่ได้รับการยกเว้นความผิดหรือการกระทำของหน่วยงานของรัฐ หรือการดำเนินการในภายหลังการยกเว้นความผิด

ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลที่ได้รับการยกเว้นความผิดกรณีที่ได้ครอบครอง และทำประโยชน์ก่อนวันที่ประกาศเป็นที่ดินของรัฐ ที่รัฐจะต้องคืนสิทธิในการครอบครองให้กับบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการดูแลที่ดินของรัฐนั้น ผ่อนผันให้บุคคลตามคุณสมบัติดังกล่าวได้อาศัยหรือทำกินอยู่ในที่ดินนั้นเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการพิสูจน์สิทธิ

ให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด) ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีหน้าที่ในการพิสูจน์สิทธิบุคคลตามวรรคสองโดย ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับรายชื่อจากคณะกรรมการยกเว้นความผิดให้แก่บุคคลกระทำความผิด เนื่องจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐด้านป่าไม้และที่ดินประจำจังหวัด

เมื่อพบว่าบุคคลที่ได้รับการยกเว้นความผิดนั้นได้ครอบครองและทำประโยชน์ก่อนวันที่ประกาศเป็นที่ดินของรัฐ ให้ดำเนินการแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อคืนสิทธิให้กับบุคคลผู้นั้นต่อไป ทั้งนี้ หน่วยงานที่ดูแลที่ดินของรัฐนั้น อาจมีแนวทางในการเยียวยากับบุคคลดังกล่าว เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินของรัฐมีประสิทธิภาพก็ได้

มาตรา ๑๐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติยกเว้นความผิดให้แก่บุคคลที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบ
จากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐด้านป่าไม้และที่ดิน
พ.ศ. ....

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติยกเว้นความผิดให้แก่บุคคล
ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐด้านป่าไม้และที่ดิน พ.ศ. ....
ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐
ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ได้มีประชาชนได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบาย
ของรัฐด้านป่าไม้และที่ดิน กรณีประกาศเขตพื้นที่ของรัฐทับที่ทำกินของประชาชน ทั้งที่ประชาชนอยู่มาก่อน
ทำให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่นั้นกลายเป็นผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย อีกทั้งการประกาศเขตที่ดินของรัฐที่มีจำนวนเนื้อที่มาก
ไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้การอยู่อาศัยและการทำกินในพื้นที่อยู่เดิมของประชาชนผู้ยากไร้
กลายเป็นการอยู่อาศัยและทำกินในที่ดินของรัฐ อันนำไปสู่การกล่าวหาและดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา
กับประชาชนเป็นจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อประชาชนไร้ที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ไม่มีสิทธิในที่ดิน
ในการเข้าทำประโยชน์ นอกจากนี้ ยังมีประวัติอาชญากรรมติดตัวไม่สามารถไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้ตามปกติ
จึงเป็นการสมควรยกเว้นความผิด และคืนสิทธิในที่ดินทำกินให้กับประชาชนผู้สุจริตที่อยู่ก่อนการประกาศเขตที่ดิน
ของรัฐ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๑ ชื่อร่างพระราชบัญญัติ “พระราชบัญญัติยกเว้นความผิดให้แก่บุคคลที่ได้รับความเสียหาย
หรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐด้านป่าไม้และที่ดิน พ.ศ. ....” (ร่างมาตรา ๑)

๒.๒ กำหนดวันใช้บังคับ โดยให้พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๓ กำหนดคุณสมบัติของบุคคลซึ่งได้กระทำความผิดเกี่ยวกับการบุกรุก ยึดถือ ครอบครอง
ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำลาย หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียแก่สภาพป่าหรือที่ดิน
ของรัฐ ซึ่งได้กระทำความผิดก่อนวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ มีสิทธิได้รับการยกเว้น
ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓)

๒.๔ กำหนดบรรดาคดีความผิดทั้งหลายของบุคคลตามมาตรา ๓ ซึ่งเกิดขึ้นก่อนวันที่
๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับไม่เป็นความผิดต่อไป และให้บุคคลผู้ได้กระทำการนั้น

พ้นจากความผิดและความรับผิดทั้งในทางอาญา ทางแพ่ง และทางปกครองโดยสิ้นเชิง ไม่ว่าจะได้กระทำในฐานะเป็นตัวการ ผู้สนับสนุน ผู้ใช้ให้กระทำหรือผู้ถูกใช้ (ร่างมาตรา ๔)

๒.๕ กำหนดให้มี “คณะกรรมการพิจารณายกเว้นความผิดประจำจังหวัด” และ “คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด” โดยกำหนดองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการทั้งสองชุดดังกล่าว (ร่างมาตรา ๕ และร่างมาตรา ๖)

๒.๖ กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการยื่นคำขอยกเว้นความผิดสำหรับบุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐด้านป่าไม้และที่ดิน รวมทั้งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดแห่งท้องที่ เรือนจำแห่งท้องที่ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดแห่งท้องที่ มีหน้าที่ดำเนินการรวบรวม ตรวจสอบหลักฐาน และเสนอรายชื่อบุคคลที่พ้นโทษไปแล้วหรือถูกคุมขัง หรือถูกคุมประพฤติต่อคณะกรรมการพิจารณายกเว้นความผิดประจำจังหวัด เพื่อพิจารณายกเว้นความผิดให้กับกลุ่มบุคคลดังกล่าว (ร่างมาตรา ๗)

๒.๗ กำหนดหน้าที่ให้กับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินคดีกับบุคคลที่ได้กระทำความผิด ตั้งแต่ขั้นตอนคดีอยู่ระหว่างการสอบสวน การยื่นฟ้องคดี การพิจารณาคดี การรับโทษ การคุมประพฤติหรือการพักโทษ แล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๘)

๒.๘ กำหนดให้การยกเว้นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ได้รับการยกเว้นโทษในอันที่จะเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ไม่หมายความรวมถึงสิทธิหรือประโยชน์ที่บุคคลนั้นจะพึงได้รับอันเนื่องมาจากการกระทำของบุคคลที่ได้รับการยกเว้นความผิด หรือการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือการดำเนินการในภายหลังการยกเว้นความผิด และมีให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลที่ได้รับการยกเว้นความผิดกรณีที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ก่อนวันที่ประกาศเป็นที่ดินของรัฐ ที่รัฐจะต้องคืนสิทธิในการครอบครองให้กับบุคคลดังกล่าว (ร่างมาตรา ๙)

๒.๙ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๐)
